

Διάλεξη 3

(1)

Ορισ : Έστω (a_n) μια πραγμ. ακολουθία.

(i) Αν $a_n \xrightarrow{n \rightarrow \infty} a$, τότε η (a_n)
θα λέγεται συγκλινούσα (για κάποιο a).

Αν $a_n \rightarrow 0$, τότε η ακολουθία λέγεται μηδενική

(ii) Η ακολουθία (a_n) λέγεται αποκλινούσα,

αν $\nexists a \in \mathbb{R} : a_n \rightarrow a$.

Πρόταση (μοναδικότητα του ορίου) (2)

Αν $a_n \rightarrow a$, για κάποιο $a \in \mathbb{R}$, τότε αυτό είναι μοναδικό!

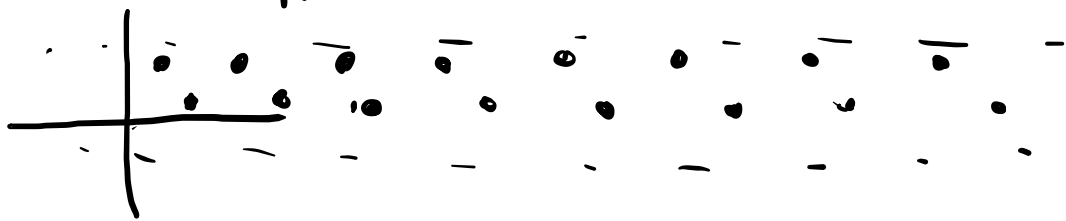
δηλ. αν $a_n \rightarrow a$ και $a_n \rightarrow b \Rightarrow a=b$.

Πρόταση (συγκλινούσα \Rightarrow φραγμένη)

Κάθε συγκλινούσα ακολουθία θα είναι φραγμένη.

(συγκεντρώνονται γύρω από τους όρους σε κάποιο διάστημα ενός $a \in \mathbb{R}$ και οι υπολοίποι είναι πεπερασμένοι το παλιός)

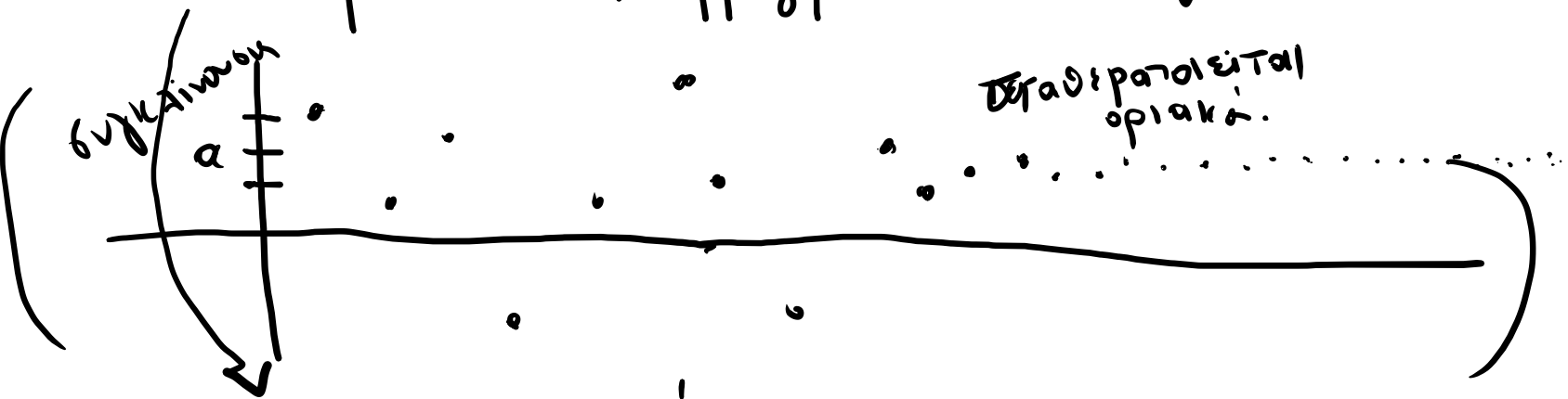
\Leftarrow (φραγμένη $\not\Rightarrow$ συγκλινούσα)

\rightarrow φραγμένη
όχι συγκλινούσα

Πρόταση

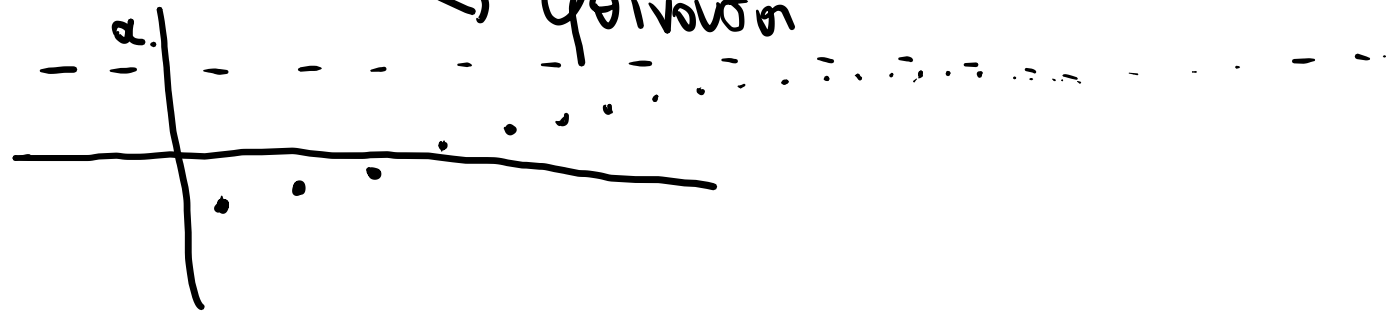
Κάθε μονότονη + φραγμένη είναι συγκλίσιμη

μονότονη \rightarrow αύξουσα

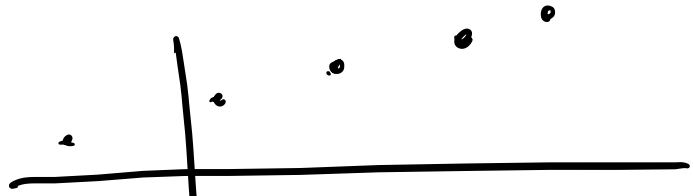
\rightarrow φθίνουσα

+ φραγμένη \Rightarrow συγκλίσιμη.

Αν είναι μονότονη \nRightarrow συγκλίνει

$\rightarrow +\infty$

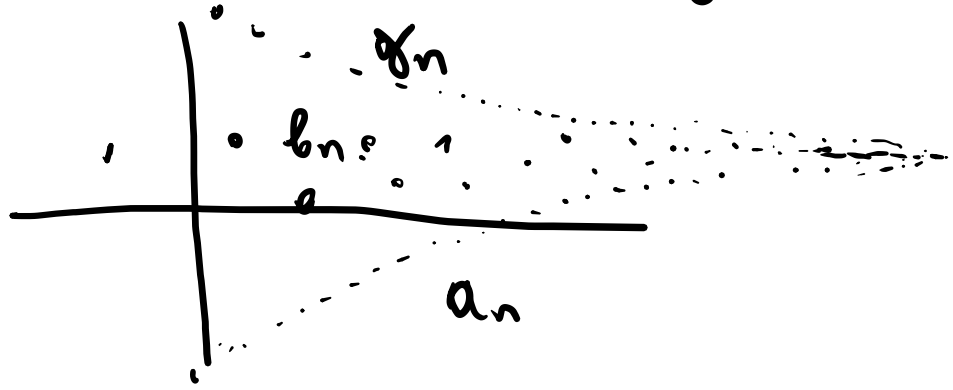

Πρόταση

Ισοσυγκλιουσες ακολουθίες

Αν έχουμε $a_n \leq b_n \leq \gamma_n$ (sandwich)

Αν $a_n \rightarrow x$ και $\gamma_n \rightarrow x \Rightarrow b_n \rightarrow x$

(5)

Πρόταση (Διατήρηση ανισοτήτων)

οιν $\underline{a}_n \leq \underline{b}_n, \forall n$ και

$a_n \rightarrow a$ και $b_n \rightarrow b$ τότε $a \leq b$

Πρόταση

Αν $a_n \rightarrow a$
 $b_n \rightarrow b$

} \Rightarrow

$(\lambda \cdot a_n)$ συσχ. και $\lim(\lambda a_n) = \lambda \lim a_n$

$\lambda \cdot a_n \rightarrow \lambda \cdot a, \forall \lambda \in \mathbb{R}$.

$a_n \cdot b_n \rightarrow a \cdot b$

Αν επιπλέον

$b_n \neq 0$

και $b \neq 0$

τότε

$\frac{a_n}{b_n} \rightarrow \frac{a}{b}$

$\lim_n (a_n b_n) = (\lim a_n) \cdot (\lim b_n)$
 $\lim_n \frac{a_n}{b_n} = \frac{\lim a_n}{\lim b_n}$

Πρόταση
Αν $a_n \rightarrow a$, τότε.

(6)

$$\sqrt{a_n} \rightarrow \sqrt{a} \quad \text{ή} \quad |a_n| \rightarrow |a| \quad \text{ή} \quad a_n^2 \rightarrow a^2$$

(αρχότερα σίγουρα έχεις f συνεχής.)
 $f(a_n) \rightarrow f(a)$
↳ αρχή της μεταφοράς.

Ιδιαίτερα $a_n \rightarrow 0 \iff |a_n| \rightarrow 0$.

$$\left[a_n \rightarrow 0 \iff \forall \varepsilon > 0, \exists n_0 \in \mathbb{N} : |a_n - 0| < \varepsilon \right]$$

$\forall n > n_0$

Πρόταση

Αν $a_n \rightarrow a$, τότε και οποιαδήποτε.

$b_n = a_{n+k} \rightarrow a$ για οποιοδ. $k \geq 1$.

$a_{n+1} \rightarrow a, a_{n+2} \rightarrow a, \dots, a_{n+1.000.000} \rightarrow a$

Η σύγκλιση έχει να κάνει με την τελική συμπεριφορά της ακολουθίας, και μπορούμε να αγνοήσουμε οποιοδήποτε αρχικό της τμήμα.

$$a_1, a_2, \dots, a_k.$$

$$a_n \rightarrow a \iff a_{n+k} \rightarrow a$$

Πρόταση (μηδενική x φραγμένη \implies μηδενική)

Έστω $a_n \rightarrow 0$ και (b_n) φραγμένη.

Τότε $a_n b_n \rightarrow 0$

Προσοχή

Αυτό δεν ισχύει για $a \neq 0$,
 $a_n \rightarrow a$ και (b_n) φραγμένη $\not\Rightarrow a_n b_n \rightarrow a$

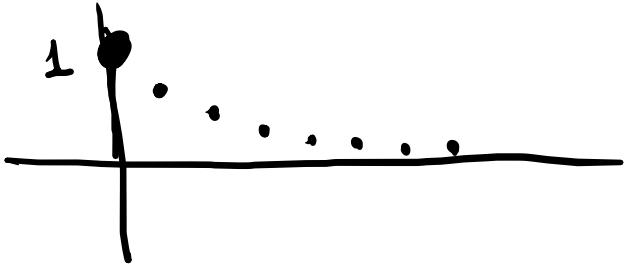
$$a_n = 1 \xrightarrow{p} 1 \quad n \rightarrow \infty \quad (a=1) \quad \textcircled{3}$$

$$b_n = (-1)^n \quad \text{Υπαχμισμ.}$$

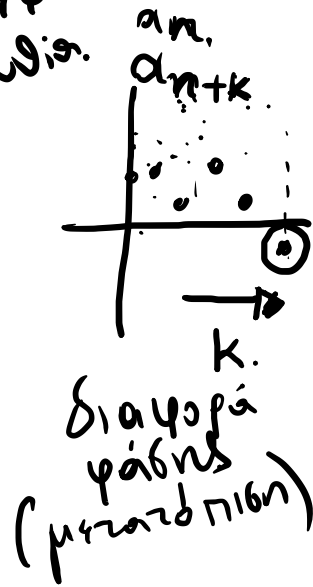
$$a_n b_n = (-1)^n \quad \text{δε συγκλινει.}$$

Παραδειγματα

① $\forall 0 < \theta < 1$

$a_n = \theta^n$ \rightarrow γεωμετρική ακολουθία.
 τότε $a_n \rightarrow 0$.

ενδοκτική απόδειξη

9

ανισότητα του Bernoulli. $\forall a > 0$

$$\text{ισχύει ότι } (1+a)^n \geq 1+na$$

(αδυναμία επαγωγικά).

$$0 < \theta < 1 \implies \frac{1}{\theta} > 1 \implies \frac{1}{\theta} = 1 + a \quad \text{και } \theta < 1 \implies a > 0$$

$$\text{Άρα. } \left(\frac{1}{\theta}\right)^n = (1+a)^n \stackrel{\text{Bernoulli}}{\geq} 1 + n \cdot a > na \implies$$

$$0 \leq \theta^n \leq \frac{1}{na} \xrightarrow{\text{sandwich.}} 0 \implies \theta^n \rightarrow 0.$$

$$\frac{1}{na} \xrightarrow{?} 0$$

(15)

Είχαμε δείξει ότι $\frac{1}{n} \rightarrow 0$.

$$\text{άρα } \frac{1}{a} \cdot \frac{1}{n} \rightarrow \frac{1}{a} \cdot 0 = 0.$$

(2) Αν $0 < \theta < 1$ και

$$S_n = 1 + \theta + \dots + \theta^n$$

(αθροισμα
ίσων
προόδου)

τότε
Έχουμε

$$S_n \rightarrow \frac{1}{1-\theta}$$

$$S_n = \frac{1 - \theta^{n+1}}{1 - \theta}$$

ακολουθία μικρών
αθροισμάτων.
 $1 - \theta^{n+1} = (1 - \theta)(1 + \theta + \dots + \theta^n)$

$$S_n = \frac{1 - \theta^{n+1}}{1 - \theta}$$

Δεγμα $\theta^n \rightarrow 0 \implies \theta^{n+1} \rightarrow 0.$

$$\left. \begin{array}{l} 1 - \theta^{n+1} \rightarrow 1 - 0 = 1. \\ 1 - \theta \rightarrow 1 - \theta \end{array} \right\} \implies$$

$$\frac{1 - \theta^{n+1}}{1 - \theta} \rightarrow \frac{1}{1 - \theta}$$

$n = 1, 2, 3, \dots \quad (n \rightarrow \infty)$

3) $\forall a > 0, \sqrt[n]{a} \rightarrow 1$

$\sqrt[n]{a} = a^{\frac{1}{n}}$ (n-οσμή ρίζα του a)

Είναι ο αριθμός που ανυψωθείς $x^n = a$

$a > 1, \sqrt{a} = \sqrt[2]{a} = a^{\frac{1}{2}}$ μικραίνει $\sqrt[3]{a}$ μικραίνει κι άλλο.

$x^2 = 2$ π.χ.
 $\sqrt{2} \cdot \sqrt{2} = 2$

$x^3 = 2$

$\sqrt[3]{2} \cdot \sqrt[3]{2} \cdot \sqrt[3]{2} = 2$

$\sqrt[n]{a} \downarrow, n \uparrow$

Διακρίνου με περίπτωσης

$$(i) \quad a > 1. \quad \sqrt[n]{a} > 1, \quad \forall n.$$

$$\exists (\delta_n) > 0: \quad (\sqrt{a} > 1 \Rightarrow \exists \delta: \sqrt{a} = 1 + \delta)$$

$$\sqrt[n]{a} = 1 + \delta_n \quad (1), \quad \forall n. \quad \left((a^{\frac{1}{n}})^n = a \right).$$

$$\Rightarrow a = (1 + \delta_n)^n \stackrel{\text{Bernoulli}}{\geq} 1 + n \cdot \delta_n > n \delta_n$$

$$\Rightarrow 0 \leq \delta_n \leq \frac{a}{n} \rightarrow 0. \Rightarrow \delta_n \rightarrow 0. \quad (2)$$

Από την (1).

$$\sqrt[n]{a} = 1 + \delta_n \xrightarrow{(2)} 1 + 0 = 1$$

(ii) $a = 1, \sqrt[n]{a} = \sqrt[n]{1} = 1 \rightarrow 1. \checkmark$

(iii) $0 < a < 1 \Rightarrow \frac{1}{a} > 1 \Rightarrow \sqrt[n]{\frac{1}{a}} \xrightarrow{\text{(αποδείχθηκε) (i)}} 1 \Rightarrow$

$\frac{1}{\sqrt[n]{a}} \rightarrow \frac{1}{1} = 1 \Rightarrow \sqrt[n]{a} \rightarrow 1$

(4) $\sqrt[n]{n} \rightarrow 1$

Απόδ. $\forall n > 1$, υπάρχει $\sqrt[n]{n} > 1 \Rightarrow \exists (\delta_n) : \sqrt[n]{n} = 1 + \delta_n \Rightarrow n = (1 + \delta_n)^n \geq 1 + n\delta_n + \frac{n(n-1)}{2}\delta_n^2$

Ενεργειακή
Bernoulli
(απόδειξη)

$$\Rightarrow n \triangleright \frac{n(n-1)}{2} \delta_n^2 \Rightarrow$$

$$0 < \delta_n^2 < \frac{2x}{x(n-1)} = \frac{2}{n-1} \rightarrow 0.$$

$$\Rightarrow \delta_n^2 \rightarrow 0 \Rightarrow \sqrt{\delta_n^2} = \delta_n \rightarrow 0.$$

Είχαμε πει $\sqrt[n]{n} = 1 + \delta_n$ Άρα.

επειδή $\delta_n \rightarrow 0$, έχουμε $\sqrt[n]{n} \rightarrow 1 + 0 = 1$

$$(a + b)^n = \sum_{k=0}^n \binom{n}{k} a^k b^{n-k}$$

↳ διωνυμικός
συντελεστής.

$$\binom{n}{k} = \frac{n!}{k!(n-k)!}$$

↳ με πόσους τρόπους μπορούμε να επιλέξουμε k στοιχεία από ένα σύνολο n στοιχείων, χωρίς να ευνοήσει η σειρά επιλογής και χωρίς να έχουμε επανάληψη στοιχείου

π.χ. {1, 2, 3} → να επιλέξουμε 2. $\binom{3}{2} = \frac{3!}{2!1!} = \frac{1 \cdot 2 \cdot 3}{1 \cdot 2}$
{1, 2} {1, 3} {2, 3}

$$(a+b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$$

(17)

$$(a+b)^3 = a^3 + 3a^2b + 3ab^2 + b^3$$

$$(a+b)^4 = 1 \cdot a^4 + 4a^3b + 6a^2b^2 + 4ab^3 + b^4$$

$$(a+b)^4 = \underbrace{(a+b)}_1 \underbrace{(a+b)}_2 \underbrace{(a+b)}_3 \underbrace{(a+b)}_4 \cdot a^k b^{n-k}$$

$$1 \cdot a^4 + \binom{4}{1} a^3 b + \binom{4}{2} a^2 b^2 + \binom{4}{3} a b^3 + \binom{4}{4} b^4$$

$k = 4, 3, 2, 1, 0$

$$(a+b)^n = \sum_{k=0}^n \binom{n}{k} a^k b^{n-k}$$

Тригоно
Паскаль

$$1 \rightarrow (a+b)^0 = 1. \quad (18)$$

$$1 \quad 1 \rightarrow a+b.$$

$$1 \quad 2 \quad 1 \rightarrow (a+b)^2.$$

$$1 \quad 3 \quad 3 \quad 1 \rightarrow (a+b)^3.$$

$$1 \quad 4 \quad 6 \quad 4 \quad 1 \rightarrow (a+b)^4.$$

$$1 \quad 5 \quad 10 \quad 10 \quad 5 \quad 1 \rightarrow (a+b)^5.$$

$$(1 + \delta_n)^n \stackrel{\text{Bin. Nüt.}}{=} 1 + \binom{n}{1} 1^{n-1} \delta_n^1 + \binom{n}{2} 1^{n-2} \delta_n^2 + \dots$$

$$\geq 1 + n \delta_n + \frac{n(n-1)}{2} \delta_n^2$$

$$\binom{n}{1} = \frac{n!}{1!(n-1)!} = n, \quad \binom{n}{2} = \frac{n!}{2!(n-2)!} = \frac{(n-2)! \cdot (n-1) \cdot n}{(n-2) \cdot 2}$$

n! = 1 · 2 · 3 · ... · n. (vi παραγοντικό)

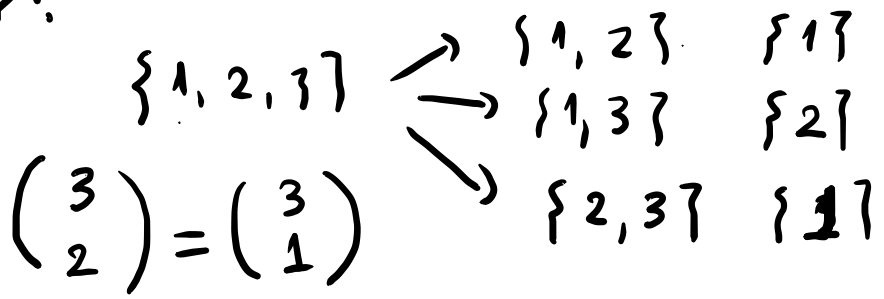
(n choose k) = n! / (k! (n-k)! , 0 <= k <= n.

(1+a)^n >= 1 + na , $\forall a > 0$

0! = 1 -> ορίζεται.

(3 choose 0) = 3! / (0! 3!) = 1.

(n choose k) = (n choose n-k)

{1, 2, 3}

Θέλουμε να επιλέξουμε 2 στοιχεία που να μας ενδιαφέρουν σειρά χωρίς επανάληψη.

με πόσους τρόπους.

{1, 2, ..., n}

a1, a2
? 3 x 2 = 6

τρόπων επιλογής k στοιχείων από n με τη σειρά να με ενδιαφέρει, χωρίς επανάληψη

1 ≤ k ≤ n

a1 a2 ... ak
↓ ↓ ↓
n x (n-1) x ... x (n-k+1)

διατάξεων
των n ανα k.
των 3 ανα 2.

διατάξεις των \underline{n} ανά \underline{k}

(14)

$$\parallel \\ n(n-1) \cdot \dots (n-k+1).$$

συνδυασμών των n ανά k . ? $\binom{n}{k}$

διατάξεις των n ανά k
 \parallel

(123) → μετά
3 × 2 × 1 = 3!

(# συνδυασμός των n ανά k) × $k!$

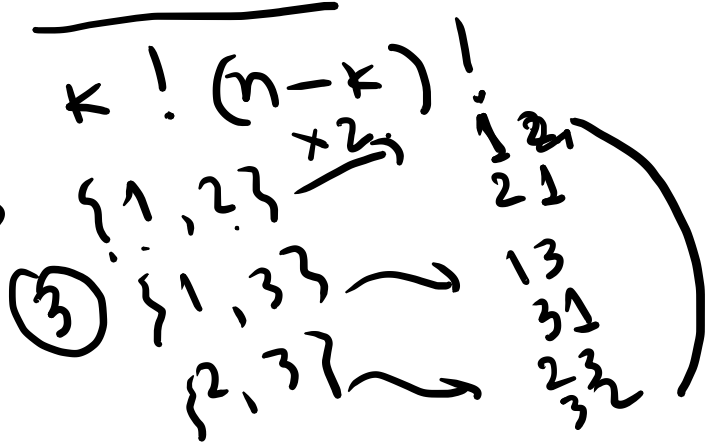
μετάθεση → ειδική περίπτωση διατάξεων των k ανά k .

$$\binom{n}{k} = \frac{n(n-1) \dots (n-k+1)}{k!} \quad (15)$$

$$= \frac{n \cdot (n-1) \dots (n-k+1) \underbrace{(n-k) \dots 1}}{k! \cdot (n-k) \dots 1}$$

$$= \frac{n!}{k! \cdot (n-k)!}$$

{1, 2, 3}

5

$$\left(1 + \frac{1}{n}\right)^n \longrightarrow e$$

βίση
νενίμου
λογισμίας

16

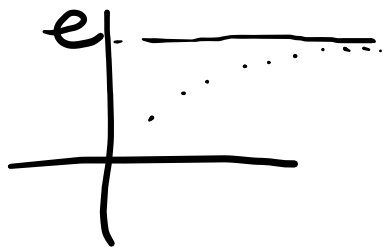
n=1
n=2

$$\begin{aligned} &\rightarrow 2^1 = 2 \\ &, \left(1 + \frac{1}{2}\right)^2 = \left(\frac{3}{2}\right)^2 = \frac{9}{4} = 2,25 \end{aligned}$$

$$\left(1 + \frac{1}{3}\right)^3 > 2,25$$

$$\left(1 + \frac{1}{n}\right)^n \begin{matrix} \nearrow \text{αύξουσα} \\ \nwarrow \text{φραϊόμενη} \end{matrix}$$

κίθε αίζουσα
+ φραϊόμενη
⇓
βυγκλίνει

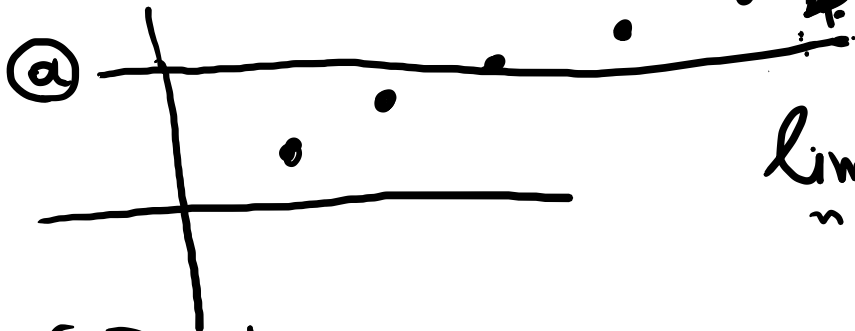
||

Ορ5

(17)

(i) Η ακολουθία (a_n) τείνει στο $+\infty \Leftrightarrow$

$\forall a > 0, \exists n_0 \in \mathbb{N} : \forall n \geq n_0, \underline{a_n > a}$

$\lim_n a_n = +\infty$ ή $a_n \rightarrow +\infty$
($n \rightarrow +\infty$)

(ii) Η ακολουθία (a_n) τείνει στο $-\infty \Leftrightarrow$

$\forall a > 0, \exists n_0 \in \mathbb{N} : \forall n \geq n_0, a_n < -a$

θα γράφαμε $\lim_n a_n = -\infty$ ή

$a_n \rightarrow -\infty$
($n \rightarrow \infty$)

Σχολιο

Αν $a_n \rightarrow +\infty$ ή $a_n \rightarrow -\infty$

αλλά συνήθως λέμε ότι αποκλίνουν
σε $+\infty$ ή σε $-\infty$ αντίστοιχα.

Πρόταση

Αν (a_n) με $a_n > 0$, τότε:

αν $a_n \rightarrow +\infty$, τότε $\frac{1}{a_n} \rightarrow 0$

Σχολια: Αν a_n με $a_n > 0$; $a_n \rightarrow 0$, τότε
είναι $\frac{1}{a_n} \rightarrow +\infty$.

Όμως δεν ισχύει ότι

~~$a_n \rightarrow 0 \Rightarrow \frac{1}{a_n} \rightarrow +\infty$~~

Πρόταση (κριτήριο).

Έστω (a_n) με $a_n > 0$ και ας υποθέσουμε ότι $\exists \lim_n \frac{a_{n+1}}{a_n} = a$

(i) αν $a < 1$, τότε $a_n \rightarrow 0$

(ii) αν $a > 1$, τότε $a_n \rightarrow +\infty$

(στην περίπτωση που $a = 1$ δεν μπορούμε να αποφανθούμε)

Παραδείγματα

① Να βρεθεί το όριο της (a_n)

με $a_n = \frac{n!}{n^n}$

$$\left(\frac{1 \cdot 2 \cdot \dots \cdot (n-1) \cdot n}{\underbrace{n \cdot n \cdot \dots \cdot n}_{n \text{ φορές}}} \right)$$

κατ'εξιν $a_n > 0$.

$$\begin{aligned} \frac{a_{n+1}}{a_n} &= \frac{(n+1)!}{\frac{(n+1)^{n+1}}{n!}} = \frac{(n+1)!}{n!} \left(\frac{n}{n+1}\right)^n \cdot \frac{1}{n+1} \\ &= \frac{(n+1)}{n+1} \cdot \frac{1}{\left(1+\frac{1}{n}\right)^n} \rightarrow \frac{1}{e} < 1 \end{aligned}$$

1. Διότι $\left(1 + \frac{1}{n}\right)^n \rightarrow e > 1$.

$\Rightarrow a_n \rightarrow 0$

(συμφύνα με το κριτήριο.)

2

21

Να υπολογιστεί το όριο

της $a_n = \frac{\lambda^n}{n^k}$, όπου $\lambda > 1$
 και $k > 1$ (φυσικός).

→ Λύση.

$$a_n > 0, \forall n \geq 1.$$

$$\frac{a_{n+1}}{a_n} = \frac{\lambda^{n+1}}{(n+1)^k} = \lambda \cdot \frac{1}{\left(\frac{n+1}{n}\right)^k} =$$

$$\lambda \cdot \frac{1}{\left(1 + \frac{1}{n}\right)^k} \xrightarrow{\text{γραμμή}} \lambda \cdot 1 = \lambda > 1$$

και άρα $a_n \rightarrow +\infty$.

$\frac{1}{n} \rightarrow 0$
 $1 + \frac{1}{n} \rightarrow 1 + 0 = 1$

Αναδρομικές Ακολουθίες

Σε τέτοιες περιπτώσεις ακολουθιών
 δίνεται ο πρώτος όρος $a_1 = a$
 και ο $(n+1)$ -ός της ακολουθίας ορίζεται
 επαγωγικά (με τη βοήθεια τα προηγούμενων)

$$a_{n+1} = f(a_n), \forall n \in \mathbb{N}.$$

Πολλές φορές για να δείξουμε ότι μια ακολουθία
 που ορίζεται αναδρομικά συγκλίνει, δείχνουμε
 ότι είναι μονότονη και φραγμένη
 και το όριο βρίσκεται μέσα από τη σχέση.

$$x = f(x) \rightarrow \underline{\underline{\text{δωξίς}}}$$

Παραδ.

① (a_n) με $a_{n+1} = \frac{2a_n + 1}{3}$, $\forall n \in \mathbb{N}$

και $a_1 = 2$.

N.S.O. η (a_n) συγκλίνει και να βρεθεί το όριο.

Λύση $(n=1)$
 $a_2 = \frac{2a_1 + 1}{3} = \frac{5}{3} < 2$.

Ίσως η (a_n) είναι γθίνουσα.

Θ.δ.ο. η $(a_n) \downarrow$ μέσω επαγωγής.

Για $n=1$ ισχύει αφού $a_2 < a_1$. ✓

Έστω ότι ισχύει για $n-1$, δηλ. $a_n < a_{n-1}$.
 Θ.δ.ο. $a_{n+1} < a_n$.

$$a_n < a_{n-1} \Rightarrow 2a_n < 2a_{n-1}$$

$$\Rightarrow 2a_{n+1} < 2a_{n-1} + 1 \Rightarrow$$

$$\frac{2a_{n+1}}{3} < \frac{2a_{n-1} + 1}{3} \Rightarrow a_{n+1} < a_n$$

Άρα η (a_n) \searrow . \Rightarrow είναι άνω φραγμένη
από το a_1 .

Επίσης $\underline{a_1 > 0}$.

θ.δ.ο. $a_n > 0$, $\forall n$. (είναι κάτω φραγμένη)

πραγματι για $n=1$ ισχύει.

αν υποθ. ότι ισχύει για n , έστω ότι $\underline{a_n > 0}$.

θ.δ.ο. $\underline{a_{n+1} > 0}$.

$$a_n > 0 \Rightarrow 2a_n > 0 \Rightarrow 2a_n + 1 > 0 \Rightarrow$$

$$\frac{2a_{n+1}}{3} > 0 \Rightarrow a_{n+1} > 0.$$

(25)

επαγωγικά έχουμε ότι.

είναι ~~κρίσιμη~~ φθίνουσα + κάτω φραγμένη από το 0.

\Rightarrow η (a_n) συγκλίνει και αν a είναι το όριο. $= f(a_n)$ ($a_n \rightarrow a$).

$$a_{n+1} = \frac{2a_n + 1}{3} \Rightarrow \text{όριο } n \rightarrow \infty.$$

$$a_{n+1} \rightarrow a \quad \text{και} \quad \frac{2a_n + 1}{3} \rightarrow \frac{2a + 1}{3}.$$

Άρα $a = \frac{2a + 1}{3} \Leftrightarrow 3a = 2a + 1$

Συμπεραίνουμε ότι.

$$a_n \rightarrow 1$$

$$\Leftrightarrow \boxed{a = 1}$$

$$a_n \rightarrow a, \quad a \in \mathbb{R}, \quad a \neq 0$$

TOLE

$$\frac{a_{n+1}}{a_n} \rightarrow \frac{a}{a} = 1$$

$a_n \neq 0 \forall n$

$$\downarrow \forall n$$

$$\underline{a_{n+1}} = \frac{2a_{n+1}}{3}$$

$$a = \frac{2a+1}{3}$$

$$a_n = n^2$$

$$a_{n+1} = (n+1)^2 = n^2 + 2n + 1$$

$$\frac{a_{n+1}}{a_n} = \frac{n^2 + 2n + 1}{n^2} =$$

$$1 + \frac{2}{n} + \frac{1}{n^2} \rightarrow 1$$

$\rightarrow 0 \quad \downarrow 0$